

LAUSUNTO

28.2.2018

Maa- ja metsätalousministeriö
kirjaamo@mmm.fi

Viite: Lausuntopyyntö 2070/01.01/2017

Asia: Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi eläinten hyvinvoinnista ja laeiksi eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

MTK-Satakunta ry lausuu hallituksen esitykseksi laiksi eläinten hyvinvoinnista ja laeiksi eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta seuraavaa:

1. Yleiset kommentit lakiehdotuksesta

Lausunnon kohteena oleva eläinten hyvinvointilaki perusteluineen on laaja kokonaisuus. Laki koskee kaikkia eläimiä ja niiden kohtelua ja hoitoa, joten se on saatava kaikille kansalaisille ymmärrettäväksi. Lain perusteluihin sisältyy paljon taustoja ja tarkennuksia ja joissain kohdin on varmaan vielä syytä miettiä selkiyttämistä ja siirtoa itse lakitekstiin eläimen omistajan/pitäjän oikeusturvan takaamiseksi.

Erittäin tärkeää tuotantoeläinten osalta on myös, miten eläinkohtaisia asioista tullaan säätämään asetustasolla. Eläimen hyvinvointia ja olosuhteita arvioitaessa ja valvontaa suoritettaessa pitäisi olla mahdollista ”lukea eläintä”, eikä esimerkiksi ahtaasti senttimetrejä mittaamalla tehdä tulkinta eläimen hyvinvoinnista - arvioijalta vaaditaan ammattitaitoa.

Eläinten hyvinvointilain tulee olla linjassa muun lainsäädännön kehityksen kanssa. Kotieläintilojen kustannuksia ei saa lisätä ja eläinten hyvinvointilain sekä sen pohjalta tehtävän tarkastustoiminnan tulee myöskin olla askel tarpeettoman ja päällekkäisen säädösviidakon purkamisessa. Koko lain käsittelyn ja toimeenpanon henki tulee olla se, että opastuksella ja neuvonnalla saadaan parempia tuloksia kuin kiellolla ja määräyksillä. Tulee myös tunnustaa se tosiasia, että eläinten hyvinvointityössä on otettu jättiläiskielia viimeisten vuosikymmenten aikana.

Yhteiskunta on muuttunut ja muuttuu edelleen, käsitykset eläinten asemasta ja suojelusta ovat muuttuneet. Muutokset eivät aina tarkoita edistystä eläinten hyvinvoinnin varmistamisessa. Eläinten hyvinvoinnin parantaminen ei esimerkiksi itsestään selvästi toteudu suomalla niille mahdollisuus positiivisten tunnetilojen kokemiseen (1§:n perusteluissa) jos ihminen olettaa, että eläin tuntee samoin kuin hän itse. Ihmisen on tiedettävä eläimestä ja sen käyttäytymisestä, eikä toimittava vain tunnetasolla.

2. Lakiehdotuksen pykälät ja yksityiskohtaiset perustelut

Yleiset säännökset

1 § lain tarkoitus

Lain tarkoitus ja tavoitteet ovat selvät ja hyväksyttävissä.

Eläimen itseisarvon kunnioittamisen vaatimuksen selventäminen lain perustelussa on MTK-Satakunnan mielestä tarkoituksenmukaista. Eläimen tunnustaminen tuntevaksi olennoksi on kaikille kansalaisille ymmärrettävissä oleva ilmaisu toisin kuin itseisarvo.

- 5 § määritelmät

Yleiset periaatteet ja vastuu eläimistä

- 6 § lain yleiset periaatteet
MTK-Satakunta esittää, että kieltoon eläinten hyvinvoinnin tarpeettomasta vaarantamisesta ulotettaisiin myös eläintiloihin luvottomasti tunkeutuminen, joka tulisi määritellä eläinten hyvinvointisäännösten rikkomiseksi. Eläintiloihin ilman omistajan lupaa tunkeutuva saattaa aiheuttaa eläinten hyvinvoinnin vakavan vaarantumisen mm. aiheuttaen eläinten paniikinomaisen pakoreaktion, tukehtumisen, kuolemaan johtavan stressitilan tai levittämällä tarttuvia taudinaiheuttajia eläintilaan.
- 8-10 § eläinlajien ja eläinten pitoa koskevat rajoitukset
Ehdotetussa tuotantoeläinlistauksessa on mukana tällä hetkellä kaikki lajit, joita pidetään Suomessa tuotantoeläintarkoituksessa ja se on johdonmukaista. Hevosen asemasta ja määrittelystä lainsäädännössä on paljon keskusteltu ja siinä on ollut epäselvyyttä. Lääkitsemislainsäädännössä hevonen määritellään tuotantoeläimeksi, koska se on elintarvikeketjussa, ellei omistaja sitä siitä poista tai jos hevosta hoidetaan Hevoslääkelistaan kuulumattomilla lääkeaineilla, joita ei ole tuotantoeläimille rekisteröity, jolloin se saa elinikäisen teurastuskiellon. Lakiluonnoksessa hevonen on nyt selkeästi tuotantoeläinlistalle, jota MTK-Satakunta pitää tarkoituksenmukaisena. Epäselvää on edelleen, muuttuuko hevonen seura-/lemmikkieläimeksi jos se poistetaan elintarvikeketjusta omistajan toimesta tai lääkityksen takia.
- 11 § vastuu eläinten hyvinvoinnista
On kannatettavaa selkeyttää vastuuta eläinten hyvinvoinnista ja vastuuta eläinten pidosta sekä huolenpito- ja valvontavelvollisuudesta. Lainkohdan perusteluissa täsmentyy huolenpito- ja valvontavelvollisuuden laajeneminen kun omistaja on estynyt itse hoitamasta eläintä.

Eläinten kohtelu

- 14 § sukupuoliyhteys eläimen kanssa kiellettäisiin
- 15 § eläimelle tehtävät toimenpiteet
- 16 § toimenpiteiden tekijä ja kivunlievityksen käyttö
MTK-Satakunta kannattaa esitystä tarpeellisten kivuliaiden toimenpiteiden yhteydessä vaadittavasta kivunlievityksestä.
- 18 § välineet, laitteet ja aineet
Perusteluissa on mainittu vain eläinten tuotantokykyyn vaikuttaminen lääkkeillä tai muilla vastaavilla aineilla. Olisi johdonmukaista ulottaa kieltä myös eläimen suorituskykyyn vaikuttamiseen. Perusteluissa olevaan kohtaan kuolaimista MTK-Satakunta haluaa huomauttaa, että oikein käytettynä kuolain ei aiheuta hevosen hyvinvoinnin vaarantumista. Kuolain on oleellinen väline hevosen hallinnassa ja sen oikeaan käyttöön tulee vaikuttaa ensisijaisesti käyttäjien ohjaamisella ja opastuksella.
- 19 § kielletyt välineet ja laitteet

Eläinten hoito

- 21 § hoidon yleiset vaatimukset
MTK-Satakunta haluaa kiinnittää huomiota siihen, että tuotantoeläinten hoidossa saattaa helposti tulla tilanteita, joissa hyvinvointiin vaikuttavat tekijät ovat ristiriidassa. Esimerkiksi sääolomme sateineen, varsinkin keväällä ja syksyllä synnyttävät olosuhteet, joissa eläinten (lihakarja, lampaat, hevoset) jaloittelun/liikuntatarpeen mahdollistaminen aiheuttaa väistämättä niiden eriaistaisen likaantumisen. Kaikkiaan pykälän säätämien hoidon yleisten vaatimusten valvontaan tarvitaan mahdollisimman selkeät linjaukset eläinten pitäjien tasapuolisen kohtelun turvaamiseksi.

- 22 § ruokinta ja juotto
MTK-Satakunta katsoo, että lakiluonnoksen kirjaus, eläimen on saatava sopivassa määrin hyvälaatuista ravintoa ja vettä tai muuta juotavaa, on tarkoituksenmukainen. Eläimen riittävän nesteen ja ravinnon saannin varmistaminen on hyvän ja laadukkaan eläinten hoidon perusvaatimus. Ongelmatilanteissa ei ole aina kysymys ruoan ja juoman mahdollisesta niukuudesta, varsinkin seura- ja harraste-eläinten kohdalla esiintyy myös liikalihavuutta hyvinvointiongelmaksi saakka.
Eri eläimillä, riippuen lajin tai yksilön fysiologisista tarpeista, eläimen iästä tai kasvatusmuodosta, on kuitenkin erilaiset nesteen saannin tarpeet ja ne tulee tämän lakipykälän tekstissä huomioida. Näitä tapauksia ovat mm. lyhytaikainen päivittäinen ulkoilu ja jaloittelu kuten hevosten ulkoilutarhat, vuorokausivaihtelun yöaika siipikarjalla, ulkokasvatus kuten vasikoiden iglukasvatus. Tällöinkin eläimen nesteensaanti pystytään turvaamaan vaikeuksitta.
Ammattitaitoisen valvontaviranomaisen tulee pystyä arvioimaan asiantuntijuuteensa nojautuen, onko eläintä pidetty janossa.
Alempiasteisissa lajikohtaisissa asetuksissa on mahdollisuus säätää yksityiskohdista.

- 23 § hyvinvoinnin tarkastaminen
- 26 § eläinjalostus
- 27 § löytöeläimet
- 7 §, 29 § ja 60 §: avuttomassa tilassa olevan luonnonvaraisen eläimen hoito
- 30 § eläinten hoitajien pätevyys ja riittävyys

- 32 § ammattimaisesti tai muutoin laajassa mitassa eläimiä pitävän velvollisuus varautua häiriötilanteisiin
MTK-Satakunta esittää, että tuotantoeläintiloilta ja ammattimaisesti tai muutoin laajassa mitassa eläimiä pitäviltä vaadittavat toimenpiteet häiriötilanteisiin varautumisessa selvennettäisiin pykälän perusteluissa. Tuotantoeläintiloille ei saa aiheutua lisää kustannuksia tai byrokratiaa.

Eläinten pitopaikka

- 34-37 § kaikkiin pitopaikkoihin sovellettavat vaatimukset

- 35 § pitopaikan turvallisuus
Eläimiä on pyrittävä suojaamaan myös pedoilta, on lakitasolle esitettävä uusi vaatimus. Ulkona pidettävien ja laidunnettavien eläinten suojaaminen pedoilta on vaikeaa ja jopa mahdotonta. Ainoa mahdollisuus voi olla laiduntamisesta luopuminen, mikä puolestaan on ristiriidassa hyvinvointitavoitteiden kanssa. Miten voidaan osoittaa ja valvoa, että on pyritty suojaamaan?

- 38-39 §, 118 § pysyvän pitopaikan vaatimukset
Eläinten liikkumisen tarpeen tyydyttäminen ja jaloittelumahdollisuuden varmistaminen ovat yksi modernin kotieläintalouden kulmakivi. Tieteellinen tutkimus tukee tätä vahvasti. Rakennemuutos kotieläintaloudessa asettaa kuitenkin isoja paineita investoinneilla ja viljelijöiden tulevaisuuden

suunnitelmille. MTK-Satakunta näkee, että nyt pykälissä esitetty eläinten kytkemisen kieltö tietyt poikkeukset huomioiden, on oikea ja se vahvistaa olemassa olevaa kehityssuuntaa entisestään.

Muiden nautojen (pl lypsylehmät ja hiehot) kytkemiskiellon osalta, MTK-Satakunta esittää siirtymäajaksi 10 vuotta lakiluonnoksen 5 vuoden sijaan. Tämä olisi linjassa muiden esitettyjen siirtymäaikaisten perusteiden osalta. Rakennemuutoksen seurauksena on joka tapauksessa odotettavissa, että pienet yksiköt tekevät lopetus- tai investointipäätöksen 10 vuoden siirtymäajan puitteissa.

Emakoiden ja ensikoiden porsitushäkkien osalta tieteellinen tutkimus sen sijaan ei tue porsitushäkeistä luopumista porsaiden turvallisuuden vuoksi. MTK-Satakunta on kannattava luonnoksessa esitettyä kirjausta ja porsitushäkkien sallimista. Tiineytyshäkkien käytön osalta esitetään häkin käytön rajoittamista 10 vrk:een nyt lakiluonnoksessa ehdotetun 4 vrk:n sijasta. Perusteena tälle on tiineytyksen jälkeinen parantunut alkioiden kiinnittyminen, kun emakko saa olla rauhassa, eikä sille aiheuteta stressitilannetta ryhmään palauttamisessa liian pian siemennyksen jälkeen. Asiasta on tehty useita tutkimuksia, myös kotimassa, ja tulokset ovat yhteneviä: aggressiivinen käyttäytyminen lisääntyy ryhmään palauttamisen yhteydessä ja siitä aiheutuva stressi vaikuttaa negatiivisesti kiinnittyvien alkioiden määrään ja näin pahnueen kokoon.

- 40 § eläinten hoitoon ja tarkastamiseen tarvittavat tilat

Eläinten luovutus

- 41 § eläimen luovutuksen yhteydessä annettavat tiedot
- 42 § eläimen luovutukseen liittyvät rajoitukset

Eläinkilpailut ja -näyttelyt

- 43-45 §: kaikkiin eläinkilpailuihin ja -näyttelyihin sovellettavat säännökset
- 46-49 §: ilmoituksenvaraisiin eläinkilpailuihin sovellettavat säännökset

Luvan- ja ilmoituksenvarainen eläinten pito

- 5 § pysyvän eläinnäyttelyn määritelmä
- 50 § eläintarha, pysyvä ja kiertävä eläinnäyttely sekä sirkus
- 59 § ammattimainen tai muutoin laajassa mitassa tapahtuva seura- ja harrastuseläinten pito
Liite 2 Toiminnan määrittely

Eläinten lopetus

- 63 § lopetusta koskevat yleiset vaatimukset, viihdetarkoituksessa lopetus kiellettäisiin
- 64 § eläinten teurastus

Viranomaiset ja niiden tehtävät

- 70-74 § maa- ja metsätalousministeriö, Evira, maakunta, poliisi ja rajaeläinlääkäri
MTK-Satakunta on sitä mieltä, että eläinsuojelua tekevän valvojan pätevyysvaatimus olisi kirjattava lakiin ja että vaatimus pitäisi olla Suomessa laillistetun eläinlääkärin pätevyys. Ammattimaisesti eläimiä pitävältä edellytetään tuotantoeläinten osalta jo nykyisinkin pätevyyttä ja uuteen lakiin ehdotetaan sitä edelleen laajennettavaksi. Valvojalla on merkittävä valta tarkastustilanteessa, joten vallan käyttö edellyttää riittävää osaamista ja pätevyyttä. Valvojan ammattimaisuus ja asiantuntijuus varmistavat myös omistajan oikeusturvan ja eläimen hyvinvoinnin.

Valvonta ja tietojen julkisuus

- 78 § teurastamojen kameravalvonta

- 81 § asiantuntijan ja avustajan käyttäminen
MTK-Satakunta esittää, että lakiin kirjattaisiin myös eläinten omistajalle/pitäjälle oikeus avustajan käyttöön valvontatilanteessa omistajan/pitäjän oikeusturvan takaamiseksi. Valvontatilanteessa eläimen omistaja ei ole välttämättä lainkaan tietoinen prosessin etenemisestä. Myös valvonnan kannalta olisi hyvä, että paikalle voitaisiin tarvittaessa kohtuullisessa ajassa kutsua omistajalle avustaja, joka voisi toimia tarvittaessa todistajana.
- 87 § eräiden viranomaisten ja muiden tahojen ilmoitusvelvollisuus
- 89 § virka-apu

Hallinnolliset pakkotoimet

- 91 § viranomaisten toimet lainvastaisen menettelyn johdosta
- 92-102 § hallinnolliset pakkokeinot

Maksut ja palkkiot

- 107 § perittävät maksut
Pykäläluonnoksen 3 momentin mukaan valvontaviranomainen voisi periä toimijalta maksun myös uusintatarkastuksesta, joka joudutaan tekemään kehotuksen, määräyksen tai kiellon jälkeen. MTK-Satakunnan mielestä toimijalla tulisi olla mahdollisuus korjata ensivaiheessa todetut laiminlyönnit ja ellei niin ole tapahtunut ja tarvitaan toinen tarkastuskäynti, vasta se olisi maksullinen.

Porissa 28.2.2018

Maataloustuottajain Satakunnan Liitto MTK-Satakunta r.y.

Markku Pärssinen
toiminnanjohtaja

Maarit Hollmén
järjestöagrologi